

de store og gode Opgaver, der aabenbart er det ejendommeligt. Kvinderne kan underminere Alkoholismen ved at virke for Root-Beers Udbredelse, og derved fri den opvoksende Slægt for Alkoholens ødelæggende Virkninger.

Root-Beer faas i Pakker à 1 Kr. 25 Øre, hvorpaa kan laves 20 Potter Øl, med fuldstændig Brugsanvisning. Folk, der ikke kan brygge, kan faa Essents (til samme Pris), denne Essens kan desuden tillaves med kogende Vand, og afgiver da en velmagende varm Drik, der har den samme Virkning som Øllet. I Jylland faas det igennem Redaktør Jørgensen, Odder, og paa Øerne igennem alle Forbrugsforeninger.

Indledningsforedrag

i

Diskussionen om Kvindesagen

ved Mødet i Seljord August 1891.

Af Fru Ragna Nielsen, f. Ullmann.

(Fortsat.)

Garborg sagde nylig, at Adam længtes efter en Eva, han kunde tale med — ogsaa ønskede han, at Eva var modtagelig for et Fornuftargument. At Adam længes efter en saadan Eva, det er det glædeligste, vi Kvindesagskvinder kan faa høre — men hvorledes skal Eva kunne blive saaledes, uden at hun opdrages til Selvstændighed og Selvbevidsthed — Naturgenier kan vi da ikke være alle sammen.

Og saa er der saa mange mindre Ting, som vi, der arbejder for Kvindesagen, maa tænke paa og tage os af. Klædedragten f. Eks. Er det ikke i Grunden underligt — der gaar vi skikkelige Kvinder rundt omkring i alle civiliserede Lande og efteraber kritikløst alt det, som uanstændige Kvinder i Paris har fundet paa? Og kan vi ikke faa Korsettet ud af Verden, og kan vi ikke faa Kvinders Klædedragt saaledes forandret og modificeret, at Kvinder ikke hindres i Arbejdet af sine Klæder, saa er det jo ikke muligt, at Kvinderne kan naa frem til den Dygtighed, de ellers efter Evne og Anlæg kan være bestemte til. Her har Mødrene en stor Opgave: det er dem, som maa begynde at reformere deres Smaapigers Klædedragt.

Der er saa mange Kvinder, som tror, at de enten staar som Modstandere eller i al Fald neutrale lige over for Kvindesagen. Og dog er der ikke en eneste Kvinde, som ikke bevidst eller ubevidst hindrer eller fremmer Arbejdet for Kvindernes Sag. Enhver Kvinde, der ved sit Væsen og hele sit Liv vinder Respekt for sig selv, hun fremmer Sagen. Og saadanne unge Piger, paa hvem man ser, at det, de tænker paa og er opfyldt af, det er, hvorledes de tager sig ud, især hvorledes de tager sig ud lige over for Mænd, som tror, det er yndigt at have et jalet Væsen, koketterer med at drive paa Sport f. Eks., og hviner, hver Gang de falder af Skierne, især hvis der er Mænd i Nærheden — den Slags unge Piger, de gør hvad de kan for at hindre vor Sags Fremgang. Og saa er der igen dem, som tror, at det er Kvindesag, at Kvinder lægger an paa at være saa utækkelige, som muligt og efterabe Mændene

— men det skal de Kvinder vide, at det er ikke ved saadanne Ting, at Kvindesagen fremmes, som at Kvinder f. Eks. lærer sig til at drikke Drammer og røge Tobak.

Naar vi nu siger, at det eneste, som kan fremme Kvindernes Sag, er bedre Opdragelse og større Udvikling, saa har vi Ret i det — men vi har ogsaa Ret, naar vi siger, at hvad kan det altsammen nytte, naar vi ikke faar Stemmeret, den Ret, uden hvilken alt hvad vi en Gang har vundet, kan tages fra os igen. Ved at læse igennem Stortingsforhandlingerne om Kvinders Stemmeret ifjor vil vi se, hvor stor Fremgang, Sagen har havt i de sidste Aar. Der er saa mange af de gamle Indvendinger, som er forstummet — vi hører ikke om Værnepligten, ikke om Farerne for Politiken, ikke en Gang om Kvindernes Udygtighed. Nej, det er bare Omhu altsammen. Alle erkender helt og fuldt ud, at Kvinden er et Menneske — hun er bare et Menneske, som maa være under Mandens Formynderskab, ellers vil hun knuses i Kampen — for det er en Kamp nemlig. Og da vi har Lov til at tro, at Stortingets Forhandlinger giver Udtryk for, hvad der bor i hele Folket, og at dygtigere og mere vægtige Argumenter mod en Sag ikke kan komme frem, end her bliver udtalt, saa har jeg samlet de 3 Hovedtaleres Indvendinger og skal her gengive dem ganske kortelig.

Hertzberg begynder med at sige, at det er ikke Mangel paa Ridderlighed, som gør, at han ikke vil indrømme Kvinderne Stemmeret — hvad Ridderlighed angaar, mener han hverken at staa tilbage for den ærede Komitéminoritet eller Repræsentanten fra Bratsberg. Her viser H. straks, at han ikke har forstaaet os. Vi har aldrig bedt om Ridderlighed, vi har bedt om Retfærdighed. Der er to Sider ved Kvindesagen, siger H. Først er der den, han kan kalde den økonomisk-sociale. Den Bevægelse er gaaet ud fra det Livssyn, som H. deler. Den erkender det Faktum, at en hel Mængde Kvinder hverken vilde have noget at leve af eller noget at leve for, hvis de ikke fik Lov at udføre enkelte af de Arbejder, som Mændene i gamle Dage havde Monopol paa. De maa have Lov at arbejde f. Eks. i Skolens og Fattigvæsenets Tjeneste. Men saa ikke et Skridt videre. Med andre Ord — det som Kvindesagen har vundet, det anerkendes; deraf drager vi den Trøst, at om 10 Aar, naar mere er vundet, saa vil det blive anerkendt. Men der er en anden Side af Kvindebevægelsen, siger H., som gaar ud af en anden Livsanskuelse, en Anskuelse, som H. ikke deler og advarer imod. Det er ud af denne Bevægelse, at Kravet paa Stemmeret er fremkommet, og sammen med den Kravet paa Ægteskabets Opløsning og de frie Forbindelser. Vi opfordrer H. til at sige, hvor Kvindesagsforeningen eller Kvindestemmeretsforeningen har udtalt sig for de frie Forbindelser. Og vi siger, det er haardt, at vi, som har maattet slaas med Bohømen, nu skal faa høre, at vi deler Bohømens Anskuelser. At give Kvinden Stemmeret, mener H., vilde være at drage nende bort fra det Kald, som Kristendommen, Naturen og Historien har anvist hende. Læg mærke til det, det kommer frem om igen og om igen: for Kvindesagens Modstandere er det endnu ikke gaaet op, at Kvinderne er Individier; Kvinder er for dem bare

Hustruer og Mødre — derfor taler de ogsaa bestandig om Kvinden som et Kollektiv. Smaapiger er vordende Husmødre, Kvinden er Hustruen, Moderen, ikke Mennesket. — H. har alt glemt, hvad han dog i Begyndelsen erkendte, at der er en hel Mængde Kvinder i vort Land, som ikke er gifte.

Heuch er ganske anderledes konsekvent end Hertzberg. Han nægter Kvindeemancipationens Berettigelse helt igennem. Hendes Deltagelse i det politiske Liv vilde saa langt fra være Signalet til hendes Frigørelse, at det tvertimod vilde være Signalet til hendes Førelse, til Hjemmets Forstyrrelse, Familielivets Opløsning og Sædernes Forfald. Naar vi Kvinder mener noget andet, saa er det, fordi vi ikke skønner det naturligvis. H. beviser af den hellige Skrift, at Kvinden skal være unddraget fra Offentligheden og Livet i den. „Det er hende ikke tilstedet at herske over Manden, men at være i Stillehed.“ Dertil svarer vi Heuch: Skal vi bryde med Udviklingen, skal vi ind igen under hvert Bogstav i det gamle og nye Testamente, saa skal H. gøre Begyndelsen. Intet Menneske har her Lov til vilkaarlig og egenmægtig at sætte Grænsen og sige: dette Bogstav, denne Sætning er brudt af Udviklingen, dette hører med til det aandelige, men denne ikke. For Jøderne var det vist altsammen lige aandeligt. Her er et enten-eller. Enten erkender vi Guds Aand for at være med i Udviklingen, eller ogsaa skal hvert Bogstav i Skriften adlydes. Skal vi Kvinder tilbage igen under den jødiske Opfatning, saa skal Heuch det ogsaa. Saa siger vi til H.: du skal ikke have Sko paa dine Fødder, ikke Sølv eller Kobber i dit Bælte, du skal ikke have mere end en Kappe. Da har Biskop Heuch ikke Lov at spise Blodpølse. Da maa Biskop Heuch, naar der kommer Rypesteg paa hans Bord, først undersøge, om disse Ryper er fanget i Snare eller ikke o. s. v. o. s. v. (Sluttes.)

Spørgsmaal og Svar.

Spørgsmaal.

Jeg er gift, men min Mand behandler mig ilde. Jeg ønsker derfor at blive skilt fra ham; dette vil han imidlertid ikke. Han er Arbejdsmand, men fortjener kun lidt, da han kun arbejder lidt. For at friste Livet har jeg taget Arbejde. Nu ønsker jeg imidlertid at tage en fast Plads som Tjenestefyende. Kan min Mand forbyde mig det?

Svar.

Nej.

Spørgsmaal.

Vi er to Helsøstre, vor Moder er død, jeg er hjemme, min Søster gift i Amerika. Maa jeg nu spørge, hvordan det vil gaa, naar vor Fader, som er gammel og svag, afaar ved Døden. Vil Øvrigheden blande sig i vore Arveforhold, hvis Søster eller hendes Mand ikke kommer hjem til den Tid. Kan hun nøjes med at lade sig repræsentere ved en anden, og maa denne anden være en Kvinde, naar hun er fuldmyndig.

En Abonnent.

Svar.

Søsteren og hendes Mand i Amerika kan give enhver uberygtet Person, være sig